

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Светлана Георгиева Димитрова-Гюзелева, НБУ,
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... ,
научна специалност Методика на обучението по чужд език (английски)
за придобиване на научната степен „доктор“ по професионално направление
2.1. Филология, научна специалност Германски езици (английски език)
с кандидат **Бардха Хашим Гаши** – докторант на самостоятелна подготовка към
ДП „Германски езици (английски и немски)” на НБУ

Дисертационният труд на Бардха Гаши на тема „Интегриране на модели от приложната лингвистика и съвременни умения в програмата на специализирани курсове за студенти в областта на селскостопанските науки и изкуствата“ (*Integrating Applied Linguistics approaches and modern competences in the ESP courses for students of Agricultural Science and Arts*) съдържа 191 страници и пет приложения с общ обем от 12 страници (главно материали и инструменти, използвани в практическата част от изследването). Същинската част се стои от шест глави за представяне на резултатите от критичния преглед на литературата по проблема, анализа на данните от емпиричното изследване и препоръките за подобряване качеството на обучение в специализираните езикови курсове (явяващи се обект на изследване в настоящата разработка), както и библиография с използваната литература, съдържаща около 100 заглавия на научни публикации, справочна литература и образователни документи. В текстовата част са включени също 24 таблици, 15 графики (вкл. и pie-charts) и 13 фигури за онагледяване на резултатите от проведеното проучване.

Дисертационният труд е разработен на английски език, който за съжаление не е много добър и това често пречи на разбирането на изложеното лично от докторантката (само за пример вж първия абзац на стр. 32, но на подобни проблеми се натъкваме на почти всяка страница, особено когато Бардха Гаши навлезе в спецификата на проблема и описанието на специализираното чуждоезиково обучение в Косово и избраните учебни програми в нейния университет). На този фон пасажите, които тя дословно заимства от използваните източници, често без дори да оформи извадката като цитат и да отбележи източника¹ (или ако източникът е отбелязан, то той отсъства от

¹ вж напр. стр. 35-37, където съдържанието на 2.2.1. *The concept-oriented approach* и 2.2.2. *The context-oriented approach* е дословно взето от статията "What can linguistic approaches bring to English for Specific

библиографията²), се открояват особено силно. При анализа на текста на дисертацията на Бардха Гаши с програмата Plag Scan се отчита 17.7% съвпадение с други публикувани източници, което е сравнително висок процент за подобна докторска дисертация; като най-висока степен на съвпадение (дори и в организацията на дисертацията) се наблюдава спрямо докторската теза на Nawal Mebitil "*An Exploration of the Main Difficulties, Challenges and Requirements of the ESP Teaching Situation in Algeria: The Case of ESP Teachers at Abou-Bekr Belkaid University, Tlemcen*", която се появява в библиографията като „непубликувана магистърска теза“, но в самата дисертация няма дори и едно "директно" позоваване на нея. Авторите, които се появяват в тези заимствани от различни източници пасажки, също не намират място в списъка с използваната литература³. Понякога копирането на готов текст от други източници е толкова сляпо, че докторантката говори за „себе си“ като "I"/ аз (стр. 65) и веднага след това като "the researcher"/ *изследователя* (стр. 66); или пък един и същ текст се появява два пъти в рамките на един раздел с леко различно въведение (вж напр. стр. 62 и 64 "*Carter (1983) mentions three types of ESP Courses ...*"). Понякога, когато Бардха Гаши все пак прави опит да се позове на източника, това, което се наблюдава, е липса на умения за оформяне на академичната препратка (вж. напр. стр. 50, където публикацията на Mary Schleppegell и Brenda Bowman "*Teaching English for Specific Purposes*" от 1986 се подава от името на издателя: "*As defined by the Peace Corps (1986) the learners come ...* ", но нито авторите, нито издателство се появяват в библиографията) или предаване на цитат (вж напр. стр. 66-67 "... *In this regard, Brinton et al (1989): In a content-based approach, activities of the language class are specific to the subject matter being taught, and are geared to stimulate students to think and learn through the use of the target language. ...*" – няма кавички, не е ясно къде точно свършва цитатът и на коя страница се намира).

За съжаление липсата на тези академични умения слагат тежък отпечатък и върху целия преглед на достъпната литература по проблемите на специализираното езиково обучение: тази част от дисертацията на Бардха Гаши оставя усещане за разпокъсаност/хаотичност (с много излишна информация – напр. за акронимите в специализираното чуждоезиково обучение, за историята на отделянето на този вид

Purposes?" на Christopher Gledhill и Natalie Kübler (2016) или стр. 65, където последния абзац е дословно копиран от статията на Hussein Ibrahim (2019) "The Role of an Ideal ESP Practitioner", достъпена на https://www.scirp.org/html/4-1640748_91749.htm.

² вж напр. стр. 46-47 - **Table 5.** *Hutchinson and Waters' Framework Vs Munby's Model (Songhori, 2008: 8)*, като авторът (Songhori) изобщо не фигурира в библиографията или стр. 62 - **Figure 8.** *The classification of ESP by experience; Robinson (1991)*, като и тук авторът не фигурира в списъка с използвана литература.

³ вж напр. Richards and Schmidt, 2010; Richards, 2012; Richards, 2001; Richards and Rodgers, 1996; Jijajing, 2007; Tudor, 2005; English, 1998; Peraldi, 2012; Resche, 2013, Robinson 1991; Spolsky, 1998 и много други.

обучение в отделен клон от методическата литература, за нивата в общеевропейската езикова рамка, за предимствата и недостатъците на различните изследователски методи и т.н.), недовършеност (напр. няма раздел, който да представи какво точно влага докторантката в термина "*съвременни умения*" в програмата на специализираните езикови курсове – термин, който присъства и в заглавието на дисертацията) и безкритичност в прегледа на представените теории (често този преглед представлява поредица от дословни цитати от различни източници в подкрепа на тезата, но без авторски коментар).

Подобно недоглеждане от страна на докторантката и научния ѝ ръководител оставят неприятно впечатление за иначе добре структурираното и самостоятелно проведено практическо изследване по един наистина актуален и значим приложно-лингвистичен проблем, какъвто е специализираното езиково обучение в конкретния образователен контекст, избран от Бардха Гаши, и начините за подобряване на качеството на образователния процес, базирани на прецизно проучване на дефицитите в учебните програми и анализ на нуждите на участниците в този процес. Убедено мога да заявя, че емпиричното изследване, проведено от докторантката, е сред основните достойнства и приноси моменти на нейния дисертационен труд. Методологията на изследването е подробно разписана и изборът на инструментариум и процедури (вкл. и тяхната триангулация) – обоснован (единствено може да се спори доколко е оправдано съпоставянето на резултатите от входящия тест за определяне на ниво по общ английски език с изходящия тест за постижения в овладяването на английски език за специални цели, но изводите, които докторантката прави са логични и не надхвърлят интуитивно установената от нея тенденция за постигане на по-добри резултати по специализиран език от студентите, които на входа са с по-високо ниво на владееене на езика); резултатите от всички етапи на изследването са подробно представени и прецизно анализирани и интерпретирани: те недвусмислено и статистически значимо илюстрират необходимостта от промяна в учебните програми за специализирано чуждоезиково обучение и въвеждането на подготвителни езикови курсове за онези студенти, които имат пропуски в своята изходна общеезикова компетентност. Препоръките, които Бардха Гаши дава в края на своето емпирично изследване (стр. 144-146) за подобряване на програмите за специализирано чуждоезиково обучение на студентите в областта на селскостопанските науки и изкуствата от нейния университет, са с висока практическа стойност и директно приложими в практиката.

В заключение бих искала да отбележа, че авторефератът на докторантката коректно отразява основното съдържание на дисертационния труд (с оправдан фокус върху емпиричното изследване), а представените публикации по темата дисертацията са в достатъчен обем за покриване на изискванията по този критерии за присъждане на ОНС „доктор“.

В заключение, на база всичко изложено по-горе, предлагам дисертация на Бардха Гаши да се върне на докторантката за преработване и отстраняване на констатираните проблеми (премахване на ненужната информация в прегледа на литературата, доразширяване на теоретичния обзор с оглед изясняване на съдържанието на понятието „съвременни умения“ при специализираното чуждоезиково усвояване, коригиране на грубите пропуски в академичното позоваване и т.н.), както и да ѝ се даде шанс за езикова редакция на текста от носител на езика с цел подобряване на академичния изказ на английски език. Според чл. 15 (2), точка 7 от *Наредба за развитието на академичния състав на НБУ* в период от (до) една година от датата на външната защита на докторантката може да бъде открита нова окончателна процедура за защита.

24.06.2020 г.

Подпис:

/доц. д-р Св. Димитрова-Гюзелева/